

Przeplwy wyborców a przestrzenne modele rywalizacji partyjnej

Standardowym modelem konkurencji wyborczej i partyjnej w politologii jest model przestrzenny, oparty na założeniu, że poglądy polityczne zarówno wyborców, jak i partii można opisać przez punkt w pewnej przestrzeni politycznej (np. na osi prawica-lewica), a wyborcy wybierają partię, której poglądy są najbliższe ich poglądom w tej przestrzeni. Ponieważ jednak ani pozycje wyborców, ani pozycje partii nie są nam bezpośrednio znane, nie możemy wprost zweryfikować, czy ten model poprawnie opisuje rzeczywistość. Zamiast tego możemy przeprowadzać tylko testy pośrednie, sprawdzając, czy przewidywania modelu zgadzają się z obserwacjami empirycznymi.

W naszym projekcie staramy się przetestować jedną taką prognozę. Co się dzieje, gdy wyborcy zmieniają preferencje partyjne? Zgodnie z modelem przestrzennym powinni przenieść się na jedną z partii sąsiadujących z ich poprzednim wyborem. Biorąc pod uwagę pozycje partii w przestrzeni politycznej, możemy oszacować spodziewaną skalę tych przesunięć – i sprawdzić, czy szacunki zgadzają się z danymi empirycznymi.

Głównym wyzwaniem projektu jest oszacowanie przesunięć wyborców i stanowisk partii na podstawie dostępnych danych, w sytuacji, gdy nie można ich bezpośrednio zaobserwować. W obu obszarach nie zaczynamy od zera, ponieważ zarówno szacowanie przesunięć wyborczych, jak i szacowanie pozycji partii to problemy, które od dawna przyciągają uwagę naukowców. Niemniej jednak w obu obszarach mamy nadzieję wyjść poza aktualnie dostępne metody, wykorzystując postępy metodologiczne poczynione w innych dziedzinach i dyscyplinach.

W dziedzinie szacowania przesunięć głosów planujemy połączyć wnioskowanie statystyczne oparte na wynikach głosowania na poziomie obwodowych komisji wyborczych z matematycznymi modelami rozkładu głosów między partie. W szczególności skupimy się na jednej rodzinie takich modeli, znanej jako modele urnowe, charakteryzującej się zjawiskiem „bogacenia się bogatych”.

W zakresie pozycjonowania partii będziemy łączyć wyniki uzyskane za pomocą wielu metod, w tym opartych na algorytmicznej analizie programów partyjnych, porównaniu częstotliwości słów w tych programach, analizie głosowań parlamentarnych czy badaniu sieci obserwatorów kont partyjnych w mediach społecznościowych.

Projekt będzie miał wysoce interdyscyplinarny charakter, łącząc politologię, matematykę, informatykę, językoznawstwo, statystykę matematyczną i socjologię. W obszarze politologii wpływ projektu będzie dotyczył przede wszystkim badań wyborczych oraz badań nad systemami partyjnymi i konkurencją partyjną. Poza naukami politycznymi spodziewamy się wpływu na klasyczną i obliczeniową teorię wyboru społecznego.

Korzystając z tych metod, przetestujemy naszą hipotezę dla ponad 20 krajów, w tym większości krajów członkowskich UE, a także ważniejszych demokracji spoza UE. Jeśli uzyskamy zgodność między naszymi szacunkami przesunięć głosów a przewidywaniami uzyskanymi z modelu przestrzennego, będzie to ważny argument na korzyść tego ostatniego. Wynik przeciwny będzie zaś przemawiał za potrzebą rewizji lub udoskonalenia modelu przestrzennego.